

B é t s .

Ugyan van divattya Vasárnaponként a' pompás Feudum-vételeknek. Novembernek 20-dikán a' *Schwartzburgi* Hertzegi Ház; 27-diken pedig az az a' múlt Vasárnap a' *S. Galleni* Hertzeg Apátur; és a' *Fuldai* Hertzeg Püspök vevének Küldöttjeik által feudumot ö Ts. 's Kir. Felségétől. — Ezen utóbb említett nap estvéjén a' *la bella Pescatrice* (szép halász Leány) *Olasz* vigékes Játékot jádzották az Udvari Teátromban. Jóllehet igen sokszor szemléltette már magát a' szép *Tomeoni* ezen játékban a' *Bétsi* Publikumnál: még is dugva vólt ekkor is a' Teátrom. Ezt okozta rész szerént *Tomeoni* kedves maga viselésében, 's éneklésében való telhetetlen gyönyörködés: rész szerént pedig a' Ballét, (táncz) melly fel váltotta az Operát. Jelen vólt a' Teátromban *Ferentz* fő Hertzegné is: de már most alaton kis főkötőben, mellyben t. i. mingyárt ágyba fekhesen, mihelyest nap fényre fog ki-kiváncozni a' kis Hertzeg, (vagy Hertzegné) kit még most méhében hordoz.

Tomeoni Olasz Énekes Affzonymak érdemlett ditsérete.

Természet 's Mesterség szültek egy Remeket,
Énekes Játéknak adtak egy Gyermeket
Az Affzonyi Nemből a' te személlyedben,
Párodát keresni kell énekiésedben.
De testednek kedves maga - viselése
Még sokkal hódolóbb, mint szád' éneklése,
A' tréfás Játékban szolgálhat mustrának
Akármelly Teátrom' első Leányjának.
Láttuk, 's tsudáltuk is már itt *Morikellit*,
Az ő Férje után nevet nyertt *Mombellit*,
Sztoratsét, a' kit *Béts* annyira szeretett,
'S *Ferrarézét*, ki tsak nem régen bútsút vett.

X x

De

De a' Publikumnak még eddig kedvére

Egy sem vólt annyira 's tellyes tettzésére,
Mint te, ki azt szintúgy gyakran szép szavaddal
Bájolod, valamint ékes ajakaddal.

Szeretném, ha tudnád, hány szív érez érted,
Mi rajtunk tárgyadat már hányszor el-érted,
Öröm-könyvet hánynak fatsartál szeméből,
's hánynak egy más személyt toltál ki szív-
véből.

Ezután is müläss minket szép szavaddal,
's gyönyörködtess addig ékes ajakaddal,
Míglen a' Természet meg fogja engedni,
's te-néked is nem hágy változást szenvedni.
Szerzette *Bétsben S—r.*

Primás ő Eminentziája le mene innen a' napokban: de az Ország Birája Gróf *Zichi* Károly ő Kegyelemllége még itt maradt.

Sulimán nevezetű Török, ki a' múlt háború alkalmatosságával sokat szolgált nekünk; a' mi-ért már most méltán féltette a' gégejét a nagy Úr' zsinégjétől: ő Ts. 's Kir. Felségéhez folyamodott, 's esztendőnként való fizetést kapott — egygy esztendőre ezer két száz forintot.

Az *Erdély Országi Rendek'* hathatós ajánlására, Nemességgel tiszteztettek meg ő Felségétől: *Biró József* Úr, az *Erdélyi* Udv. Kántzelláriánál Regisztráns; *Brentsán* Úr, *Svékely* Regementbéli Hadnagy; *T. Nemegeyi* Úr, *Enyedi* Professor; 's orvos Doktor *Szöts* Úr.

Amaz esmeretes érdemű Vitéz, *Erdödy* Magyar Lovas Regement-béli Fő-Strása-Mester *Szarvasy* Úr egy falut nyert a' *Bánátságban*, hív, és igen hasznos szolgálatjainak jutalmául. Mivel mindazáltal ő Felsége' végzése az, hogy a' jövő Ország-Gyűléséig mostani állapotjokban maradjanak a' Kamarai Jóltságok: ehez képest nem léphetett a' meg-nevezett Úr, meg-ígért Jóltságának birtokába. Hogy mindazáltal annál könnyebben, 's bizonyosabban várhatta a' valóságos bir.

birtokhoz való jutást: kegyelmes rendelést méltóztatott tenni ő Felsége a' Kamaránál, hogy addig is, míg kezéhez vehetné az említett Úr a' Jólágot, öt száz forintok adassanak nékie a' Kamarától esztendőre. — Örül a' lélek a' jó Hazafiban, midőn egy érdemes Hazafi Társának illy szép meg-jutalmaztatását hallhatja, 's olvashatja.

Jó helyről tudjuk, hogy az 1790-dik katonai esztendőben, az az, a' múlt esztendőbeli Nov. első napjától fogva, e' most folyó esztendőnek első Novembereig 428728 négy száz huszonnyóltz ezer hét, száz huszonnyóltz, és így 71272 forint héjján fél millió forint árra gyapjat hoztak ki *Magyar Országból Auszniába*. — Ezen temérdek gyapjúnak nagy részét Béts Városában készítették el póltónak, 's más materiáknak, az az, itt gerebelték ki, 's fonták és szőtték meg. — Egy, más Országból nem régiben ide jött Úrnak vagyon itten egy ollyas eszköze, mellyen egy két ember igen sok gyapjat meg-fonhat. Ezen elközt kívánta volna meg látni a' napokban egy jó ügykezetű Hazánkfia. De hogy az előre való belzélgetés közben ki találta erefszteni a' száján, hogy ő *Magyar Országi*: azt mondja néki a' Kereskedő: *Meg engedjen az Úr, én meg nem mutathatom az Úrnak a' fonó eszközümet.*

A' *Magyar Utazó*. Miért nem? Hiszem én úgy tudom, hogy emberséges Embereknek meg szokta az Úr azt mutatni.

A' *Kereskedő*. Hogy igazán megmondjam az okát, azért nem: mert az Úr *Magyar Országi*.

A' *Magyar Utazó*. De hogy' eshetik az, hogy éppen *Magyar Országi* Embertől akarja az Úr meg vonni azt a' szeretetet, mellyet mások eránt szokott gyakorolni. Hiszem én úgy tartom, 's talám meg se tsalattatom, hogy a' *Magyarok* után veszi az Úr leg több hasznát a' maga fonó-eszközének.

X x 2

A'

A' *Kereskedő*. Jaj Uram, a' mint én hallom, Ország - Gyűlést vagy mit szoktak oda le tartani az Urak, mellyben külömbkülömbféle fábrákák, 's máchinák eránt tefznek spekulátziókat. Még egy Bárójok az Uraknak *Anglia Országban* is járt, 's tudja a' patvar, mi - féle hires fonó - eszközöket hozott ki magával *). No bizony illik is az egy *Magyar* Báróhoz. — Ki tudja, mi Ember lehet az Ur is? Én bizon ki nem hagyom ám kezemből vetetni a' kontzot a' *Magyarok* által.

A' *Magyar Utazó*. Birja békével az Ur a' kontzát. Már ha maga kérne is az Ur, hogy nezzem meg, még se tselekedném; hanem tudja meg az Ur is, hogy ezentúl ugyan sem tölem, sem más velem értő Hazafi - társaimtól gyapjat nem kap. — — Van ám efze, Uram, a' *Magyarnak* is; tudja már ő azt mind, melly irgalmatlanul adóztatták ötet az Urak magoknak. Könnyü volt fel - gazdagodni az Uraknak az ő véres verejtékéből, midőn nagy óltsón bé - szedték tőle a' gyapjat, 's kevés idő múlva nyóltz vagy még több árron is adták néki vissza az abból készült posztót és materiát. — Ezen keményetske, de igaz letzkének hallására, el - állott szeme szája a' *Kereskedőnek*; a' neki - buzduált *Magyar Utazó* pedig el - hallagott.

M a g y a r O r s z á g.

Azt írja *Schlötzer* a' maga *Staatsanzeige* nevű folyó Munkájának leg újabb Darabjában, hogy
mind-

*) *Ki légyen ez a' meg - betsülhetetlen Báró Ur, meg - mondottuk Munkánk' első Szakaszának 43 - dik oldalán; valamint az általa Angliából ki hozott fonó - eszköznek is betses voltát: úgy - mint a' mellyen annyi gyapjat fonhat húsz személly, mint a' nélkül húsz ezer ember.*

mindúntalan tartanak még *Magyar Országban* az uralkodó Ház ellen való háborgások! — Ha egyebet nem említünk is, ezen vakmerő állításnak meg-tzáfolására: elegendő próbák ez ellen tsupán azok a' sűrű tudósítások is, melyekből örven-dezve olvassuk, minémű repeső indulattal innep-lették Hazánknak nagyobb és kisebb részei, jó Királyunk' *II. Leopoldnak* ditső neve - napját. Ugyan hogy' is férkezhetne azon szivekbe *Leo-pold* ellen való indulat, melyeket tulajdonaivá tett ő magának, 's a' millyen indulattal nyerte: ugyan azon atyai hajlandósággal ápolgatja is azokat. Ennek édes tapasztalásából reménységet is vesz kedves Nemzetünk az eránt, hogy *II. Leo-poldban* szerető Attyát tisztelheti állandóul; mely reménysége annál nyomosabb, mivelhogy előtte vagyon *Toskána'* bódog példája. Ezt a' szeren-tsés Tartományt 25 esztendőig igazgatta *II. Leopold*, változhatatlan atyai indulattal: mely indulatot érezhettek ugyan *Toskána'* Lakosai, 's éreztek is valóban minden jól gondolkodók; hogy mindazáltal ezeket annyival inkább meg-erössít-hesse hitekben; a' rágalmazó irigységnek ellenben (mellytől senki nem mentt) örökre bé-dughassa a' száját: számot adott egy különös Könyvben *) a' maga hufzonöt esztendő's igazgatásáról. Meg van az említett Könyvben mutatva ellene mond-hatatlanul, hogy úgy kormányozta *Leopold* elei-től fogva, mind végig *Toskána* Tartományát, a' mint leg jobbnak, 's leg hasznosabbnak ítélte. Mit ítélt pedig ő leg jobbnak, 's leg hasznosabb-nak, könnyen lehet azt tsak e' következendők-ből

*) *Ez a' Könyv' tizimje: Governo della Toscana, sotto il Regno di Sua Maestà il Re Leopoldo II. 1790. Rövid időn deák nyelvre is lejjz for-dítva.*

ből is gyanítani: Eleitől fogva, azt tartotta *Leopold* egy Fejedelemtől, hogy az tselekedhetik 's tartozik is annyi jót tselekedni, hogy semmi rágalmozások ne árthassanak nékie. Meg volt ő győztetve mindenkor ezen igazságokról: hogy egy jó Igazgatásnak kevés titkainak kell lenni; hogy a' Fejedelem, és Alattvalók között megkívántató bizodalom, semmi által úgy meg nem háboríttatik, mint a' beszéd, 's írásbéli szabadságnak despotai tilalmazása, 's annak titkos és kegyetlen úton 's módokon való akadályoztatása által; hogy a' melly Státusban jó nevelés, és szemes Politzáj vagyon, sokkal több fogamatja van ott a' gyenge, és ritkán való büntetéseknek, mint másutt a' gyakor izbélieknek, és keményeknek; hogy a' Státus' gazdagságát a' Lakosok' szorgalmatossága eszközli 's a' t. — Meg nem állhatjuk, hogy ide ne ragasszuk még végről ezen arany szavait *Leopold*nak: „*Eleit kell venni a' vétkeknek a' Státusban, hogy ne leheessen mit meg büntetni; 's arra hivatott a' Fejedelem a' maga Népétől, hogy a' Státus' Lakosai között kinek kinek meg-tartsa a' maga szabadságát, és vagyonját, 's terjessze a' maga Népe között a' valóságos boldogságot, mind erköltsi, mind polgári tekintetben.*“

A' *Pesti Zsinat* által ki-rendeltt *Litteraria Deputatio*, sok más jeles fel-tételei között, következendő vélekedését terjesztette a' *Zsinat* eleibe, a' Magyar Nyelvnek elő-mozdítása eránt:

1.) Az apróbb Magyar Oskolákban, tsupán Magyar Nyelven taníttassanak a' Tanulók.

2.) A' más Nemzettségeknek is mind szülött nyelvi (*vernaculis*), mind Deák Oskolaikban leg alább a' magyar olvasás és írás taníttassék, 's illy módon készíttessék előre az Iffjúság, ezen Nyelv' bővebb esméretének meg-szerzésére.

3.)

3.) A' nagyobb Deák Oskolákban vagy Gymnáziumokban pedig egy Katedra születt Magyaroknak, vagy legalább olyanoknak adattassék, ki a' maga rendes tudományán kívül tanítsa a' Magyar Nyelvet is eggyesített Klasszisoknak. Leg-jobb léssen erre a' végre Református Tanítókat tenni bé a' mi nagyobb Gymnáziumainkba, az Elegyes Deputátziónak projektuma (vélekedése) szerént.

4.) Sok Magyar Helyeken állittassanak fel, 's virágzó állapotban tartassanak olly Oskolák, mellyekbe mehesse Magyar Nyelv tanulni, mint eddig is szokott volt menni a' Német és Tót Ifjúság. Ezen Oskolák ugyan Deák Oskolák fognak lenni, mint szintén más Oskolák; mindazáltal úgy intéztesse a' tzelhoz képest, hogy fő tárgyak legyen a' Magyar Nyelv' tanulása, vagy legalább hasonló a' Deák Nyelvnek tanulásához. Hogy ezen tzelnek meg-feleltesse ezek az Oskolák: szükség, hogy azoknak Tanítóik valóságos Magyarok legyenek. Nagy haszna lehet e' dologban az Elegyes Deputátzió' azon kívánsága telyesedésének, ha sok helyeken fognak elegyített Reformátusokkal az Oskolák.

5.) A' Nemzeti, sőt Deák Oskolák' számára is jó Magyarsággal irott Tudományi Könyvek készíttessenek, 's azokba bé-véttessenek.

Nagy-Várad, Nov. 18-dikán. „Még nints vége a' szüretnek a' Vármegyénkben. Ennek oka, rész szerént a' sok bor és szük hordó, rész szerént és leg inkább a' rossz idő.”

Frantzia Ország.

Deák példa-befzéd: *Quod cito fit, cito perit.* A' mi hamar származik, hamar is el-nyészik. Ez ugyan sokszor igaz; de nem mindenkor. Gyakran meg történt ugyan is már az, hogy a' mi hamar lett, tartós maradt; a' mi ellenben soká készült, hirtelen oda lett. Ez a' sorsa azon vég-

végzésnek is, melyet hozott a' Nemzet-Gyűlése, az Országból való ki - költözésre nézve. Sok tanátskozások után állította meg ezt a' Gyűlés olly formában, a' mint utóbbi Levelünkben közlöttük; de alig állíttatott meg, ismét mindjárt el-dült, mivelhogy el nem fogadta azt a' Király. — Sokaknak tettzett ezen tselekedete a' Királynak azért is, mivel keménynek tartották az említett végzést; még többeknek pedig azért, mivel ezen tselekedete által, ellene-mondhatatlan próbáját adta a' Király a' maga szabadságának, melyet kétségsbe hoztak a' *Spanyol* és *Svéd* Udvarok; 's tagadtak minden ki-költözött *Frantziák*, és ugyan abbéli vélekedésekből is vóltak ezek olly hiedelemmel, hogy kedves dolgot tselekefsznek ők a' Királynak, *Frantzia Ország* ellen tett hadi kifizületeik által. Hathatósabb eszközzel annak-okaért nem élhetett volna a' Király, mind a' *Spanyol* és *Svéd* Udvaroknak, *Frantzia Ország* eránt való meg-nyerésére; mind a' ki-költözött *Frantziáknak* le-tesendesítésére, 's Hazájokba való vissza-szerzésére, mint az által: hogy *el nem fogadván a' Nemzet-Gyűlése' kemény Végzését*, nyilván meg-mutatta maga tellyes szabadságában való létét.

Ezt, maga is nyilván értékre adja, 's szivekre köti a' Király, mind közönségesen a' ki-költözött *Frantziáknak*, mind különösen a' maga két testvér Ötteseinek, az itt követező három rendbéli Irásokban; mellyek közzül az 1. számmal jegyes, és mindjárt itt követező Irás közönségesen a' ki-költöztekhez vagyon intézve. — A' 2. számmal jegyes, *Lajos Stanislaus Xavérius* Fr. Hertzeghez, a' Király' öregebbik Testvérjéhez. — A' 3. számmal jegyes végre, *Károly* *Filép* Fr. Hertzeghez, a' Király' ifjabb Testvérjéhez. Az első Irás, Nov. 12-dikén; a' 2. és 3. Irások pedig 11-diken vagynak dátálva:

1.

I.

„Nem ma nyilatkoztatja ki először a' Király azon indító okokból származott kedvetlenségét, melyek eszközlik, hogy számos *Frantziák* elhaggyák a' magok Hazájokat, 's annak kívülötte tartózkodnak; de minekutánna a' leg alkalmatosabb eszközöket vette ő Fels. elő a' végre, hogy *Frantzia Országot* békeességben, 's a' külső Hatalmaságokkal való költsönös jó akaratnak állapotjában meg tartsa, és az Orzágnak határait minden meg-támadás ellen bátorságos állapotba helyesse; olly hiedelemben vagyon, hogy a' belsőképpen való tsendes meg-győzés által leg-inkább vissza lehet azokat hozni a' magok Hazájokba, kik főképpen a' politika vélekedésekben való meg nem egyezhetés, és visszálkodás miá hagyták oda azt.

Jóllehet úgy láttzik, hogy a' ki-költözött *Frantziáknak* nagyobb részével meg nem változtathatták szándékját, a' Királynak *proclamatiói* (ki-hirdetése), 's más több intézetjei; vólt mindazáltal ezeknek tsak ugyan foganatjok: nem tsak alább hagyott a' ki-költözés, hanem vissza is tértek már az Országba némelly ki-költözött *Frantziák*, 's reményli a' Király, hogy naponként felesebb számmal látándja azokat vissz térni.

A' Király, ki a' maga reménységét még mindenkor azon eszközökön építi, nem erőssített most meg egy olly Végzését a' Nemzet-Gyűlésének, mellynek nagyon kemények lévén sok tzikkelyei, láttattak igen el-hibázni a' tzélt, mellyet tartozott fel-tenni magának a' Törvény, 's kívánt a' Nép' bódogsága; láttattak továbbá a' Nemzetnek ízelid erköltseivel, és egy szabad Konstitutióznak fundamentomos ágazatival meg nem egyezni.

De meg-kívánja ő Felségétől, mind maga, mind pedig azok eránt való kötelessége, kikben
ezen

ezen tselekedete a' Királyi Hatalomnak hamis vélekedést szerezhetne ő Felsége' értelmé felől, hogy tulajdon értelmének voltaképpen - való ki-nyilatkoztatását meg újjítsa, és a' mennyiben ő Felségén áll, bé - töltsé azon Törvénynek nyomos tárgyát, mellynek eszközeit el fogadni nem találta tanácsosnak.

Jeleníti annakokáért a' Király mind azoknak, kikkel az ellent - állásnak lelke el - hagyatja Hazájokat, 's ezen kívül seregelteti öszve őket, hogy ő Felsége nem csak fájdalommal, hanem igen nagy nehezteléssel is nézi azoknak tselekedeteiket, kik háborgatják a' köz tsendességet, melly szüntelen - való tárgya a' Király' minden törekedéseinek; 's azon láttatnak igyekezni, hogy a' Törvényeket meg - támadják, mellyeket szentekké tett a' Király a' maga el fogadása által.

Különös módra hibáznak azok, kik más akaratot tulajdonítanak a' Királynak, mint a' mellyet ő közönségesen ki - nyilatkoztatott, 's a' kik egy ilyen hibát, akarminémű színekkel palástolják is, ők azt tulajdon szemek előtt: tselekedeteiknek sinór - mértékévé, 's reménységeknek fundamentomává tesznek. Ezen hibának mától fogva el kell enyészni. Midőn a' Király éppen az ő ellenek fel tett kemény rendelkezésre nézve láttatja a' maga Királyi hatalmát: bizonyosságát adja a' maga szabadságának, melly bizonyóságot nem szabad ő nékiek hamis szemmel nézni, vagy annak ellene mondani; minekutánna pedig meg vagynak egyszer győzettetve a' Király' szabadságáról: nagyon meg - bántanak ő Felségét, ha az ő maga - meg - határozásának egyenességét kétsétségbe hozzák.

El nem titkolta a' Király azon fájdalmát, mellyet okoztak nékie az Országban támadt rendeletlenségek, és ő sok ideig volt abban a' hiedelemben, hogy az említett rendeletlenségekből származó félelem tsupán magában is elégséges,
olly

olly sok Polgároknak az Országon kívül való tartoztatására; de nints többé jussok azoknak, a' magok Hazájokbéli nyughatatlanságok ellen való panaszolkodásra, kik a' magok előre ki-tsináltt távol-létek, és gyanús öszve-sereglések által, magok munkálódják a' Haza' nyughatatlanságát, 's ingadozását. Nem sohajtozhatnak azok többé a' Törvénynek erőtelenségén, 's a' közönséges ki-szolgáltató Hatalomnak tehetetlenségén, a' kik magok adnak példát az engedetlenkedésre, 's a' Nemzetnek, és annak Királynának egyesített akaratját nem akarják úgy nézni, mint kötelező akaratot.

Nem állhat úgy fel egy Igazgatás is, ha meg nem esméri ki ki azt a' kötelességét, melly szerént tartozik ő alája vetni a' maga különös akaratját, a' közönséges akaratnak. Ez a' feltétel a' fundamentoma minden polgári szövetségnek, 's minden jusok eránt való bátorságnak; és ugyan vallyon lehet e' annál nagyobb kötelességek, 's javok az olyan Embereknek, kiknek Hazájok, 's abban Familiájok és jószágok vagyom, mint hogy Hazájok' tsendességére vigyázzanak; annak sorsában egyenlő részt vegyenek, 's pártfogói legyenek tőlök ki-telhetőképpen azon Törvényeknek, mellyek óltalmazták az ő Hazájok' bátorságát?

El törölvén a' Konstitutzio az örökség szerént való külömbiségeket, és titulusokat, nem rekesztette ki azoknak hajdani Birtokossait a' köz-jó elő-mozdításának új nemeiből, 's az új Tisztsegekből, mellyek a' Konstitutzio által fel-állítottak; 's avagy nem lehetnének e' ők mind azon hasznoknak részesei, mellyek az ő Polgár Társaiknak közönséges betsülésekből, és bizodalombokból származnak, ha ők a' helyett, hogy most a' magok távollétek, 's tselekedeteik által nyughatatlanságba hozzák a' Népet — a' Haza' kebelében használnák, abból vett jövedelmeket, vagy
a'

a' Közjónak esméretére fordítanak azon tehetségeket, melyet eszközöl ő nékiek az ő szerentsés bővölködések?

Tegyetek le azon szándékról, melyet a' józan okosság, köteleesség, köz jó, 's a' ti fzemélyes bódogságtok egy formán kárhoztatnak. *Frantziák!* a' kik nem szüntetek meg a' Király eránt való szereteteket hirdetni; ő maga az, a' ki titeket vissza hiv a' ti Hazátokba. Nyugodalmat, és bátorságot ígér ő néktek a' 'Törvény' nevében, mellynek fő végre-hajtása ötöt illeti; meg-biztat ő titeket az eránt a' Nemzet' nevében, mellyel ő el-válthatatlanúl egybe vagyon köttetve, és a' melly hathatós bizonyságait adta ő eránta a' maga szeretetének, 's bizodalmának. Térjete vissza: ez a' kívánsága minden Polgár-Társaitoknak, ez az akarata a' ti Királyotoknak; de ez a' Király, a' ki úgy szól mostan veletek, mint Atya, és a' ki úgy fogja nézni a' ti vissza-jöveleteket, mint hajlandóságnak, 's hívségnek bizonyságát, jelenti egyfzersmind ti-nékiek, hogy ő meghatározott akarattal vagyon, mind azon eszközök által, valamelyeket szükségessékké tehetnének a' környül-állások, óltalmazni az Országának ő reája bizott bátorságát, 's a' törvényeket, mellyeknek fenn-tartását változhatatlan köteleességévé tette ő magának.

Tudtokra adta a' Király, ezen maga értelmét a' Hertzegeknek a' maga Öttseinek; ki-nyilatkoztatta azt azon Hatalmasságoknak is, mellyeknek földjökön vagynak egybe-gyűlve a' kiköltözött *Frantziák*. Reményli, hogy az a' foganatja léfzen ti-nálatok az ő nyomos beszédeknek, melyet méltán várhat; de ha hijába-való találna lenni ez a' reménység: tudjátok meg, hogy semmi olyan kívánságot nem lehet gondolni, melyet el ne küldene ő a' külső Hatalmasságokhoz; nem lehet gondolni semmi olly igaz, és kemény Törvényt, melyet készebb ne

vólna ő Felsége meg-erössíteni, mint el-nézni, hogy Ti még továbbra is fel-áldozzatok, egy büntetésre méltó meg-átalkodott ellenkezésnek, a' ti magatok, 's Polgár Társaitok' bődögságát és a' Haza' tsendességét." *Lajos. Deleffart.*

2.

„Irtam én Ötsém Uramhoz Okt. 16-dikán, 's többé nem leheté vala semmi kétségeskedése az én valóságos értelmem felől. Tsudálkozom rajta, hogy nem vólt az a' foganatja irásomnak, mellyet méltán reménylettem. Minden eszkö-zöket el követtem én, mellyek leg inkább fel indít-hatták vala Ötsém Uramat a' vissza-jövetelre. Palást (praetextus) gyanánt vagyon minden rosszúl-gondolkodóknak, az Ötsém Uram' távol-léte, 's mentségek-re szolgál az néminémüképpen minden meg-tsalattatott *Frantziáknak*, kik olly hiedelemben vagynak, hogy nékem szolgálnak, midön egész *Frantzia Országot* nyughataatlanság-ban, és ingadozásban tartják, melly az én éle-temnek gyötrelme. A' Revoluzió el-végeztetett, a' Konstitutzio tökéletességre ment: *Frantzia Ország* akarja azt, és én fenn fogom tartani; annak jó lábra való állításától függ mostan egye-dül az Ország' bődögsága. — Jusokat adott a' Konstitutzio Ötsém Uramnak; de feltételt is ra-gasztott ám azok mellé, mellyet mentől előbb szükség bé-tölteni. Hidjen nékem Ötsém Uram, ne adjon helyt az én szabadságom eránt való kételkedéseknek, mellyekre igyekeznek venni mások Ötsém Uramat. Ime' én, egygy igen neve-zetes, és éppen magát Ötsém Uramat tárgyázó tselekedetem által mutatom meg, hogy én szaba-don tselekedhetek. Mutassa meg Ötsém Uram is, hogy nékem Ötsém, és *Frantzia*; 's engedjen az én nyomos beszédimnek. Az Ötsém Uram' való-ságos helye én nállam vagyon. Tulajdon java, 's gondolkozása' módja is azt javallyák Ötsém Uramnak, hogy térjen vissza említett helyére.

525

En hivom Ötsém Uramat, és ha szükséges a' parantsolat, parantsolom is, hogy jöjjön.

3.

Lajos. “

„Kétség kívül, tudára fog lenni már Ötsém Uramnak az a' végzés, melyet a' magok Hazájokat ide hagyott *Frantziákra* nézve hozott a' Nemzet-Gyűlése. En úgy hiszem, hogy ezen végzést nem tartozom helyben hagyni, mivel meg vagyok győztetve, hogy mérséklett eszközök által jobban el lehet érni a' fel tett tztelt, melyet kíván a' Státus' bódogsága. Azon külömbkülömbféle lépések után, melyeket én Ötsém Uram körül tettem: nem lehet már semmi helye az én értelmem és kívánságim felől való kétségkedésnek. Igen szükségessé tesz az Ötsém Uram' vissza-jövetelét mind a' köz-tsendesség, mind különösen az én személyes tsendességem is. Maga fő kötelességeinek megsértése nélkül, nem maradhat tovább Ötsém Uram mostani környüllásaiban, melyek *Frantzia Országot* nyughatalankodtatják, 's engem' epefztének. Kéméllyen meg engemet Ötsém Uram azon szomorúságtól, melyet okozna nékem, az Ötsém Uram ellen elkövetendő kemény eszközökben való rész-vétel; vegye gondolóra Ötsém Uram a' maga valóságos javát; tartsa egyedül szemei előtt azt a' szeretetet, mellyel Hazájának tartozik; 's engedjen már valahára a' *Frantziák*, és a' *Frantziák Királlya* kívánságának.“

Elegyes Történetek.

A' *Lengyel Király*' és Rende' részéről, *Lubli ni* Deputátus H. *Czatorysky* Adám, és *Saxoniai* Lengyel Követ *Malachovszky* Urak rendeltettek ki a' végre; hogy öfzve-ülvén a' *Saxoniai* Választó Hertzeg' Biztosaival, világosítanak meg azon Tzikkelyeit a' Konstitutziónak, melyek kétségeknek tettzenek a' Választó Hertzeg előtt. Mig e' meg nem lessz, addig nem botsáikozik a' Választó Hertzeg, a' *Lengyel Királyi* Kapitulátzióról való értekezésbe.

Az

Az Yorki Hertzeg, Brüsszelen keresztlül vette útját a' maga kedves Feleségével London felé. Két napot töltött örvendezve *Kristina* és *Albert* Közönséges Kormányozóknak, 's *Károly* Fő-Hertzegnek társaságában. — Nem lehetne szép szerént, semmire menni a' *Brábántziai* Rendekkel.

Tudományi Dolgok.

Közelébbi Levelünkben egy új Magyar Munkáról tettünk vala emlékezetet *), melly akkor nem fordult vólt még meg előttünk; de már most kezünkben vagyon. Mihelyest kaptuk, mindjárt olvasgatásához kezdtünk. Hasznos, és gyönyörködtető Könyvnek találtuk. Kóstolól következendő két mulattságos tzikkelyeket kívántunk közleni belőle:

Egy Disznó - Pásztornak a' válasza.

„A' meg-hóltt V**gi Püspök egykor a' vadászaton lévén, egy paraszt Legénykére találta, ki a' disznókat őrzötte. Az ember-szerető Püspök hozzá fordúla vadászó társaival, 's mindenféléről tudakozódek tőle, a' többi között arról is, mi légyen, úgymint disznó pásztornak a' fizetése. — Van, úgymond ez, esztendő által ruhám 's egy pár botskorom. Nem több? mond a' Püspök, lásd, én is Pásztor vagyok, 's jobban vagyok még is, mint magad meg-ruházva, 's jobban is nézek-ki. El-híszem, felel együgyüen a' Gyerközte, de Kendnek több disznaja lehet. A' Püspök el-neveté magát, 's a' szegény Legényt meg-ajándékozá.“

Kávé.

*) Ez a' valóságos tizimje a' munkának:
Sokféle. Irá 's egybe-fzedé Sándor István.
Első Darab. Györött Streibig József betűivel.
 1791. 8ad rét. 163 lap.

Kávészázi Beszélgetés.

Jósef, János, Gáspár, 's a' Kávész.

Gás. Egy tsészfe feketét! mi újság jó Urak?

Ján. Szinte most olvastam itt a' levegő Golyóbisról.

Káv. A' *Frantzok* nagyon bé kezdenek az Isten' kártyáiba tekinteni.

Gás. Tsak úgy ne járjanak végtére, mint azok, kik a' Babilon tornyát építették.

Káv. 'S valamint az Óriások, kik egynehány száz esztendő előtt az eget ostromlották.

Ján. Utóljára még az égbe is fel fognak repülni.

Káv. Ugy, ha Sz. Péter az ajtónál nem állna.

Jós. Mink is majd egygy olly Golyóbist fogunk nyerni. 's a' t.

A' fenn - említett betses Munkának érdemes Szerzője, tsak most adta ki következő tizmű munkátskáját is:

JELKI ANDRASNAK, egy született Magyarnek Története. A' ki, minekutánna sok szerentsétlen eseteken, hajó - töréseken, raboskodáson, és a' vad emberek között, életének külömbféle veszedelmei által - ment volna, végtére Batáviában nevezetes tisztségekre hágott. Magyarba foglalta Sándor István. Györött Streibig Jósef betűivel 1791. 8ad rét. 29 lap.

* * * * *

Jelentjük az érdemes Olvasóknak, hogy Munkánkat ezentúl is kívánnjuk folytatni; de már többé nem *Hadi és más nevezetes Történetek*, hanem *Magyar Hír - mondó* nevezet alatt. Az áira, fél - esztendőre öt forint lészén. A' jövő postán bővebb tudósításunkat fogjuk *Magyar Hír - mondónkról* küldeni.

Költ *Bétsben*, Novembernek 29 - dik napján, 1791 - dik esztendőben.

Küldjük a' k k árkust, az Ország - Gyűlése' *Historiájához tartozó Aktákból.*